

S Á M I R Á Đ Đ I
SAAMELAISNEUVOSTO
SAMERÅDET
СОЮЗ СААМОВ
SAAMI COUNCIL

JAHKEDIÐÁHUS 2015

Dohkkehuvvon Sámiráđi čoahkkimis 13.02.16

1. MIHTTOMEARIT

1.1. ULBMILAT

“Mii sámit leat okta álbmot eaige riikarájájat galgga hehttet min álbmoga oktavuoda”.

Sámiráđi váldoulbmilin lea gozihit sámiiid ovdduid álbmogin, nannet sámiiid oktiigullevašvuoda riikkarájáid rastá oktan álbmogin ja eamiálbmogin ja bargat, ahte sápmelaččat maiddái boahhtevuodas dohkkehuvvojit oktan álbmogin ja eamiálbmogin, man kultuvrralaš, politihkalaš, ekonomalaš, siviila, sosiálalaš ja vuoŋŋalaš vuoigatvuodát sihkkarastojit guđege riikka láhkaásahusain, guoskevaš riikkaid ja sámiiid ovddasteaddji orgánaid gaskasaš soahpamušai guin ja álbmotrievttálaš šiehtadusaiguin muđui. Sámiráđđi bargá maiddái riikkaidgaskasaččat sápmelaččaid ja eará eamiálbmogiid beroštumiid ja vuoigatvuodaid ovddideami ja sihkkarastima várás.

Riikkaidgaskasaš bargu lea dehálaš oassin Sámiráđi doaimmas. Eamiálbmogiid olmmošvuoigatvuodaid bealušteapmi, ovttasbargu eará eamiálbmogiiguin ja árkálaš ja birasáššit leat guovddážiis. Dasa lassin Sámiráđis lea mihttomearrin aktiivvalaččat oasálastit servodatdigaštallamii Sámis. Sámiráđđi áigu nannet iežas NGO rolla, ja hástalit ja bidjat vuordamušaid sihke Suoma, Norgga, Ruošša ja Ruota eiseválddiide, muhto maiddái Sámedikkiide.

1.2. OPPALAČČAT SÁMIRÁĐI BIRRA

Sámiráđđi lea Suoma, Norgga, Ruošša ja Ruota sámi organisašuvnnaid eaktodáhtolaš ja iešráđálaš kulturpolitihkalaš ja politihkalaš ovttasbargosearvi. Sámiráđđi lea ii-ráđdehuslaš siviilaorganisašuvdna (non-governmental organization).

Sámiráđi bajimus orgána lea sámekonferánša mii lágiduvvo juohke njealját jagi. Ovddit háve Sámekonfereansa dollui Murmánskkas jagis 2013, gos dohkkehuvvui sihke Kuellnegk Neark-julggaštus ja mánggat cealkámušat, maid Sámiráđđi geavaha vuodđun iežas bargui, lassin jahkásaš doaibmaplánaide. Boahhte konferánša lágiduvvo guovvamánus 2017 Troanddimis, gos maiddái lea 100 jagi ávvudoalut sámiiid vuosttaš organiseremis.

Sámiráđis leat doaimmas golbma temáhtalaš ossodaga: Árkálaš – ja birasáššiid ossodat, olmmošvuoigatvuodaossodat ja kulturossodat. Ossodagaid doaimma birra čilgejuvvo eanet čuoggáin 2, 3 ja 4. Sámiráđis lea maid čállingoddi mii dikšu hálddahaslaš barggaid.

2. SÁMIRÁĐI KULTUROSSODAT

Kulturossodaga ulbmilin lea ovddidit ollislaš sámi kulturpolitihka ja doarjut mánggabealat sámi kulturdoaimmaid. Lars Miguel Utsi lea virgáduvnon odđa jodiheaddjin kulturossodagas, ja álggii bargui 01.01.15.

2.1. SÁMI DUODJEMEARKA

Sámiráđđi čohkkii čakčat 2014 iešguđet sámi duodjeorganisašuvnnaid Sámis, ja eará berošteddiid, seminárii gos digaštallui mo Sámiráđđi berre ovdánahttit ja hálddašit Sámi Duodji mearkka. Mearkka lea sámi duoji gálvomearka ja galgá čujuhit ostiide ahte gálvvu lea ráhkadan sápmelaš, suodjalit sámi duoji ádestallama ja soahpameahtun gilvaleami vuostá, váikkuhit

dasa ahte sámi dujiid kvalitehta álelassii ovdánivččii ja leat mearkan das, ahte sámi duodji lea ealli árbevierru. Seminára čájehii dárbbu ja dáhttu bargat viidáset áššiin. Sámiráđdi oáččui 2015 ruhtadeami Norgga Sámedikkis prošeaktii mii galgá iskat makkár vejolašvuodát leat juridihkalaččat suddjet duoji. Prošeakta álggahuvvui čakčat 2015 ja leat lágiidan 3 gulahallanseminára, nu gohčoduvvon dollagáddeságastallama, Johkamohkis, Guovdageainnus ja Anáris. Prošeakta joatká jagis 2016. Prošeaktajodiheaddjin lea virgáduvvon Piia Nuorgam.

2.2. KULTURLÁVDEGODDI

Kulturlávdegottis leat vihtta miellahttu. Njealjis miellahtuin ovddastit sámi dáidda- ja kulturorganisašuvnnaid, ja viđát miellahttu ovddasta Sámiráđi. Miellahtuid ja várrelahtuid doaibmaáigodat leat guokte kaleanddarjagi.

Kulturlávdegotti miellahtut válljejuvvon jagiide 2015-2016 leat (várrelahtut ruođuid siste): jodiheaddji Lill Tove Fredriksen (Margit Varsi), Mikael Pirak (Britta Marakatt-Labba), Magreta Sara (Kristin Solberg), Larisa Avdejeva (Nina Sharshina) ja Niko Valkeapää (Tatiana Egorova).

Kulturlávdegottis ledje golbma čoahkkima jagis 2015.

2.3. KULTURMEARRERUĐAT

Jagis 2015 juhkkoujuvvojedje golbma bargostipeandda mas guđesge lei 20 000 € árvu ja prošeaktaruđat oktiibuot 120 000 € ovddas. Sámiráđi kulturmearreruđat leat erenoamážat go daid bokte beassá doarjut sámi kultuvrra buot njealji riikkain. Jagis 2015 ledje boahmán ohcamušat oktiibuot 486 396 € ovddas, eanet go njealjegeardánii nu olu go ruhta lea várrejuvvon. Dát čájeha man stuorra dárbu lea dákkár doarjjaortnegii. Jagis 2015 leat earret eará dorjon CD almmuhemiid, konsearttaid, festiválaid, dáidaga, mánáid- ja nuoraiddoaimmaid, sámi designa ja teáhtera. Ollislaš listu juolludemiin lea jahkediedáhusa mielddusin.

Čuovvovaš golbma sámi kultur bargi ožžo bargostipeanddaid jagis 2015:

Ivan Matrekhin: "Muitalusmáilbmi" - Čállit divttaid ja lávlagiid sámi čálli Pavel Jurieva mitalusaid vuodul, addit olggos daid ja CD.

Erica Huuva: "Slow Art Sápmi" - Deattuhit ja ovddidit odđa sámi hámiid ja ovdanbuktinvugiid.

Jenni Laiti: "Suohpanterror" - Bargat sámi dáidagiin.

Kulturossodat lea bidjan návccaid jagis 2015 ođasmahttit kulturdoarjaga hálddahusa. Ossodat lea guorahallan prošeaktadoarjagiid mat leat maŋŋonan čilgehusaiguin ja dáhtton prošeavttaid válbmet doaimmaid, buktit čilgehusaid dehe geassádan doarjagiid gos dat lei áidna čoavddus. Ohcanvuogádat lea maid ođasmahttojuvvon nu ahte 2016 jagi doarjagat visot giedahallojit elektronalaččat odđa ruovttusiiddu bokte. Odđa vuogádat galggašii unnidit hálddabus barggu boahhteáiggis.

2.4. ÁRKTALAŠ RÁĐI NUORAID DÁIDDAGILVU

Árktalaš Ráđi jodiheaddjiáigodaga loahpas jodiheaddji Kanada lágidii dáiddagilvuu cuoŋománus 2015 nuoraide mat ássat árktalaš riikkain. Visot riikkat ja bistevas ovddasteaddjit (Permanent Participants) Árktalaš rádis besse válljet eanemusat golbma dáiddára mat besse gilvalit. Sámiráđdi, kulturlávdegotti bokte, válljii Ina Marlene Tretnes Kárášjogas, Reetta Tornensis Roavvenjárggas ja Sunna Kuoljok Jáhkkmáhkkes sámiid ovddasteaddjin. Gilvui serve 20 dáiddára. Sámis manai bures go Sunna Kuoljok ja Signe Åhrén, sápmelaš gii ovddastii Norgga, válljejuvvuiga guhtta čeahpimusa jovkui.

2.5. SÁMI ČEARDDALAŠ DOVDDALDAGAIÐ LÁVDEGODDI

Sámi čearddalaš dovddaldagaid lávdegoddi galgá čielggadit mo sámi čearddalaš dovddaldagaid, nu mo ovdamearkka dihtii leavgga ja sámi soga lávлага, galgá hálddašit boahttevuodas. Lávdegottis leat ovddasteaddjit sihke Sámi Parlamentáralaš Rádis ja Sámirádis. Sámiráđi ovddasteaddjit lávdegottis leat Olav Mathis Eira, Anne Nuorgam ja Natalia Gavrilova. Sámi Parlamentáralaš Rádis lea ovddasvástádus koordineret lávdegotti barggu. Sámiráđdi lea bidjan návccaid oažžun dihte lávdegotti barggu johtui, ja orru lihkestuvvan dainna. Lávdegottis leamašan juo moanat čoahkkimat ja Sámiráđi presideanta ge oasálasttii ovttá čoahkkimis muitaleamen duogáža ja vuordámušaid birra.

3. OLMMOŠVUOIGATVUOÐAOSSODAT

Olmmošvuoigatvuoðaossodaga ulbmilin lea nannet álgoálbmogiid olmmošvuoigatvuoðaid globála dásis ja seammás ollašuhttit sámiid vuoigatvuoðaid riikkaidgaskaččat, našunála ja báikkálaš dásis.

Olmmošvuoigatvuoðaossodaga jodiheaddjin lea bargan Ánne Nuorgam. Bargin leamašan maid Áile Jávo ja Mattias Åhren.

3.1. EAMIÁLBMOGIID MÁILMMIKONFERÁNSSA (WCIP) LOAHPPADOKUMEANTTA OLLAŠUHTTIN

ON válđočoahkkin dohkkehii eamiálbmogiid máilmmikonfereanssa loahppadokumeantta 2014 čavčča. Jagi 2015 áigge Sámiráđdi vuoruhii loahppadokumeantta čađaheamis guokte artihkkala:

- buoridit EMRIP doaimaválddi nu, ahte das boahtá eamiálbmotjulggaštusa gozihanorgána (artihkal 28)
- buoridit eamiálbmogiid oassálastinvejolašvuoðaid ON:s (artihkal 33)

Jagis 2015 ON miellahttoriikkat lágidedje artihkkaliid čađaheamis guktii šiehtadallamiid álgoálbmogiiguin, madda Sámiráđdi oassálasttii.

3.2. ÁLGOÁLBMOGIID BISSOVAŠ FORUM

Sámiráđdi oassálasttii Álgoálbmogiid Bissovaš Foruma 14. čoahkkimii. Doppe Sámiráđdi deattuhii čuovvovaš fáttáid: nuorat ja iešsoardin, UNESCO máilmmi árbesoahpamuša ja Suoma ILO 169 –soahpamuša ratifiserema ja sámemeroštallan.

Sámiráđdi lea mearridan evttohit Ánne Nuorgama Bissovaš Foruma lahttun áigodahkii 2017-2019, ja lea dan olis čađahan gulahallama ja ráđđádallamiid eará organisašuvnnaiguin ja ásahusaiguin, sihke Sámis ja muđuid.

3.3. EMRIP

Sámiráđdi oassálasttii EMRIP ja Lappi universitehta seminárii, man fáddán leai álgoálbmotvuoigatvuoðaid ovddideapmi ja suodjaleapmi sin kulturárbbi ektui. Seminára lei láidesteaddjin EMRIP 8. čoahkkimii, mii lágiduvvui suoidnemánus 2015. Sámiráđdi oassálasttii maiddái ráđđádallamiidda EMRIPa mandáhta viiddideamis EMRIP čoahkkima oktavuodas.

3.4. ÁLGOÁLBMOGIID ERENOAMÁŠ RAPORTEREJEADDJI

Álgoálbmogiid earenoamáš raporterejeaddji Victoria Tauli-Corpuz galledii Sámi borgemánus 2015. Son deaivvai Hemavanis Sámedikkiid, Sámiráđi ja báikkálaš sápmelaččaid. Sámit bukte ovdan buriid geavadiid, sámerivttiid loavkašuhthimiid ja ovddit raportta ávžžuhusaid čuovvoleami. Sámiráđđi buvtii ovdan sierra raportta sámiid dilis Norggas, Ruotas ja Suomas. Raporttas earenoamáš deaddu lei iešmearrideamis, eanavuoigatvuodain ja ealáhusain. Erenoamáš raporterejeaddji virggálaš raporta sámiid birra ovddiduvvo olmmošvuoigatvuodaráđđái čakčamánus 2016.

Sámiráđđi lea maidái guktii reporteren sámiid diliin njuolga Spesiála raporterejeaddjái (communication), vuos Ruota stáhta sámiid iešmearrideami fuotnumis ja nuppádassii sámeaparagrafaid váilumis Suoma meahciráđđehuslágas.

3.5. UNIVERSÁLA ÁIGODATRAPORTA JA ON GOHCINORGÁNAT

Jagis 2015 gieđahallui Ruota universála áigodatraporta (Universal Periodic Review, UPR) olmmošvuoigatvuodaráđis. Sámiráđđi čuovui gieđahallama. Bohtosat ledje Sámiráđi mielas oalle láivvi sámi vuoigatvuodaid ektui.

Sámiráđđi buvttadii báldalasraportta ON nállealahankomiteai (CERD) sámiid vuoigatvuodain Norggas ja oassálasttii raportta gieđahallamii. Báldalasraporta buvttaduvvui Norgga beale Sámiráđi miellahttoservviid ávžžuhusaid vuodul. Sámiráđđi lei duđavaš CERD ávžžuhusaide.

3.6. FORUM ON BUSINESS AND HUMAN RIGHTS

Sámiráđđi oasálasttii ON:a 4. Business and Human Rights Forumii. Foruma ulbmilin lei ovddidit gulahallama sierra oassebeliid gaskkas, omd. álgoálbmogiid ja fitnodagaid gaskkas. Goittotge forumis ledje uhcán álgoálbmotovddasteaddjit ja sidjiide lei váttis oažžut sáhkavuoruid. Sámiráđđi ferte veardidit mo dáid áššiiguin bargat beaktilit ovddasguvlui.

3.7. SÁMIID VUOIGATVUODAT

Vaikko álgoálbmotvuoigatvuodaid ovddideapmi riikkaidgaskasaččat lea ain olmmošvuoigatvuodaossodaga guovddáš bargun, de ossodat leat joatkán barggustis sámiid vuoigatvuodaid, earenoamážit eana- ja resursavuoigatvuodaid ollašuhthimis. Norgga, Ruota ja Suoma riektevuoigadagat dovddastit prinsihpa dásis sámiid vuoigatvuoda daidda eatnamiidda, maid leat árbevirolaččat atnán. Muhto eahpesihkkarvuolta prinsihpaid konkrehta čadaheamis dagaha beaivválaš váttisvuodaid sámiide, earenoamážit eanavuoigatvuodaid ektui.

3.7.1. Sámemeroštallan Suomas

Suoma bealde dilli sámemeroštallama ektui lea vearránan jagi 2015 áigge. Alimus hálddabusriekti dohkkehii 93 ođđa jienasteaddji sámedikki válgalogahallamii. Dát jienasteaddjit besse jienastit jagi 2015 sámedikki válggain. Sámiráđđi lea veahkehan Suoma beale miellahttoservviid ovddasteddjiid váidit sámedikki válggaid ja gáibidan, ahte ođđa válggat lágiduvvojit main eai leat dát 93 ođđa válgalogahallamii dohkkehuvvon olbmo fárus. Suoma alimus hálddabusriekti lea gieđahallamin ášši.

Sámiráđđi doarju ain jurdaga, man mielde sámemeroštallangažaldat loahpalaččat čovdojuvvo sámesoahpamušas.

3.7.2. Veahkki bealuštit sámi vuoigatvuodaid eatnamiidda ja čáziide

Sámiráđđi lea aktiivvalaččat dorjon dáistaleami bealuštit sámi vuoigatvuodaid ja cakkadit industriijaásahemiid sámi eana- ja čáhceguovlluide. Sámiráđđi geahččala vuosttažettiin oččodit gulahallama gaskal fitnodagaid ja sámiid geaidda dat njuolga čuohe áigegeovdilis guovllus, ja

iskkadit vejolašvuodaid gávdnat konsensusčovdosiid. Jus dat ii leat vejolaš, ja fitnodat ii ane árvvus sámiiid olmmošvuogiatvuodaid, de geahččalat oažžut fitnodagaid odđasit árvvoštallat iežaset oainnuid ee. dan bokte ahte loktet áššiid riikkaidgaskasaš arenai.

Jagis 2015 Sámiráđđi lea earret eará dáid áššiiguin bargan:

- Suoma bealde Sámiráđđi lea veahkehan Neahkkela bálgoša davveoasi siiddaid guohtunriiddus gaskal árbevirolaš sámii boazodoalu ja láttesiiddaid.
- Sámiráđđi jotkkii Norgga bealde Fiehttar orohaga doarjuma, go sii figget bissehit Nussir ASA ruvkeplánaid Fálesnuoris Finnmárkkus. Norgga Birasdirektoráhtta attii juovlamánus 2015 lobi Nussir ASA ruvkefitnodahkii luoitit ruvkebázahusaid Riehppevutnii ja nuba dat čujuhage vejolaš ruvkelobi miediheapmái.
- Ruota bealde Sámiráđđi ain veahkehii Vapstena čearu Rönnbäck ruvkeproševtta vuostálastimis vai Nickel Mountain Inc. ii beasa vuodđudit rabas ruvkke čearu guohtuneatnamiidda. Nickel Mountain lea gieskat almmuhan, ahte dat guodđá ruvkeproševtta, muhto sáhtta ain sirdit ruvkelobi earáide.
- Sámiráđđi jotkkii doarjut proševtta " Information and Legal Center of OOSMO", man ulbmilin lea máhcahit sámiiid guolástanvuogiatvuodaid ruovttoluotta sámiiide Guoládatnjárggas.

Sámiráđđi lea ožžon prošeaktadoarjaga Sámedikkis Norggas joatkit ja lasihit dán barggu. Prošeakta jotkojuvvo ain boahte jagi.

4. ÁRKTALAŠ- JA BIRASOSSODAT

Árktalaš- ja Birasossodaga ulbmilat leat dearvvaslaš ja buvttadeaddji ekovuogádagat, sihke nannámis ja čáziin, go dat leat vuodđun sámii kultuvrii ja identitehtii. Lassin lea ulbmilin ahte sámii kulturvuodđu galgá sihkarastot ja nannejuvvot ceavzilis luondduressurssa hálldašeami bokte. Dasa vejolaš váikkuhusat, nugo nuoskkideapmi, dálkkádat rievdadeamit ja earáhuhtton luonddugeavaheapmi fertejit eastaduvvot.

4.1. SÁMIRÁĐI OASÁLASTIN ÁRKTALAŠ RÁDI BARGGUIDE JA DOAIMMAIDE

Sámiráđđi oasselastii nana delegašuvnnain Árktalaš rádi ovccát olgoriikaministtar čoahkkimii Iqaluit gávpogis Kanadas. Sámiráđđi lea maid oasálastán guktui Árktalaš rádi Senior Árktalaš Virgeolbmo čoahkkimiidda, guokte ja njealji olbmo delegašuvnnain. Sámiráđđi lea doallan čoahkkimiid ja oktavuoda huksen Árktalaš rádi observatevrra stáhtaiguin ja bargan rekrutteremin go IPS bokte ásahuvvui vejolašvuolta searvat oahpahallan bargobádjái.

Sámiráđđi lea jagi mielde ávkkástallan 26 iešguhtege áššečeahpi 20 iešguhtege Árktalaš rádi guoskevaš doaimmas. Erenoamážit álgoálbmot giellaproševtta ja nuoraid doaimmat leat dagahan dan stuorra oasálastima. Vuordámušat lassi ruhtadeapmái lea maid váikkuhan dasa ahte leat searvan eambo proševtta doaimmaide go ovdalaš jagiid.

AEU sáhtášii ain eanet fuomášumi oččodit Sámi servvodagas Árktalaš rádi doaimmaide ja leat vuordámušat buorebut olahit servvodahkii earret eará Sámirádi odđa neahttasiiddu bokte.

Sámiráđđi oasselastii bargobádjái maid Canada ja IPS lágideigga. Dás hábmejuvvojedje bargoplánat mo ásahit Bistevaš Osseválddiid (PP) kapasitehta foanda. Árktalaš rádi Ministtar čoahkkimis bođii mearrádus joatkit dáinna bargguin ja IPS lea daid doaimmaid ovddidan.

Sámiráđđi lea čoahkkinnastán observatevrra riikkaiguin gos leat ovddidan dákkár foandda vejolaš vuohki sidjiide mo doarjut álgoálbmot doaimmaid Árktalaš rádis.

4.2. SÁMIRÁĐI OASÁLASTIN ON LUONDDUBIRAS KONVENŠUVNNAIDE

Sámiráđđi lea oasálastán Luondduvalljivuoda konvenšuvnna (CBD) artihkal 8(j) bargojoavkkočoahkkimii. Dás lea erenoamáš fuomášupmi njuolggadusaide mo lágalaččat váldit vuhtii go geavaha árbedieđu mii guoská luondduvalljivuoda suddjemii ja ceavzilis ávkkástallamii.

4.3. ÁRBEDIEHTU

Sámiráđđi lea buktán cealkámuša gulaskuddamii Norgga beal Sámedikki Diedáhus alit oahpu ja dutkama birra gos nanniimet árbedieđu dehálašvuoda alit oahpahusas ja sámi dutkamis ja mo dan sáhtášii nannet. Sámiráđđi lea searvan Arctic Science Summit Week doaluide gos doalaimet sáhkavuoru bistevaš oasseváldiid Ottawa prinsihpaid birra gos čilget mo Árktalaš rádis galgašii geavahit árbedieđu. Dáid prinsihpaid leat muđuid ovddidan juohke sajis gos leamaš vejolašvuolta dan bargat, vuoi ásahuvvošedje áddejupmin mo atnit árbedieđu ávkin ja árvvus.

5. SÁMIRÁĐI ORGANISAŠUVDNA

Sámirádis leat 9 miellahttuorganisašuvnna: Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi (NBR/NRL), Norgga Sámiid Riikkasearvi (NSR), Sámi Álbmotlihttu (SÁL), Suoma Sámiid Guovddášsearvi (SSG), Sámiid Riikkasearvi (SR), Riikkasearvi Same Átnam (RSÄ), Boazoeaiggádiid oktavuolta (BEO), Murmánska guovllu Sámesearvi (OOSMO) ja Guoládaga Sámi Searvi (GSS).

Sámiráđđi lea viggan deattuhit buori gulahallama miellahttuorganisašuvnnaiguin, ja leat earret eará bovdén organisašuvnnaid gulahallamii ráđdečoahkkimiid oktavuodas. Jagis 2015 mii leat deaivvadan Ruota beal ja Ruošša beal organisašuvnnaiguin.

Sámiid 20. konfereansa välljii čuovvovaš lahtuid Sámiráđđái jagiide 2013 – 2017:

<i>Lahttu</i>	<i>Várrelahttu</i>	<i>Searvi</i>
Åsa Larsson Blind	Mattias Harr	SR
Lea Simma	Helena Omma	SR
Kristina Nordling	Lillian Mikaelsson	RSÄ
Per Olof Nutti	Marja Kari Omma	BEO
Tatjana Egorova	Maja Pirogova	GSS
Andrej Danilov	Natalia Gavrilova	OOSMO
Áile Javo	Christina Henrikssen	NSR
Geir Tommy Pedersen	Ol-Johan Gaup	NSR
Olav Mathis Eira	Nancy Porsanger	NBR
Ellen Inga Turi	Mattias Jáma	NBR
Bjørge Bonk	Henrik Kolstrøm	SÁL
Ara Aikio	Anne-Maria Magga	SSG
Niko Valkeapää	Antti Aikio	SSG
Jouni Lukkari	Tuomas Aslak Juuso	SSG
Anne Nuorgam	Outi Paadar	SSG

Geir Tommy Pedersen geassádii lahttun golggotmánus 2015. Su várrelahttu Ol-Johan Gaup doaibmá su sajis dassái go ođđa lahttu lea välljejuvvon.

Ánne Nuorgam geassádii lahttun golggotmánus 2014. Su sadjái välljejuvvui guovvamánus 2015 Outi Paadar fásta lahttun. Ođđa várrelahttun välljejuvvui Minna Näkkäljärvi.

Bargolávdegotti (BL) miellahtut leamašan guovvamánu 2015 rájes Áile Jávo, Andrei Danilov, Åsa Larsson-Blind ja Jouni Lukkari. Áile Jávo välljejuvvui seammás presideantan guovtti jahkái. BL:s ledje čieža čoahkkima jagis 2015.

Sámirádi váldočállin leamašan Marja Katarina Páve.

5.1. EKONOMIJA

Doaibmajahkái 2015 oaččui Sámiráđdi oktiibuot 860 505, 06 € doarjaga. Dat juhkkujuvvui ná:

Juolludanásahus	Sisaboadut 2015, €
- Nordisk Ministerråd (DDK 3.118.689,00)	416 189,49
- Utenrikesdepartementet, Norge (NOK 1.575.000)	115 591,67
- Utenrikensdepartementet, Finland	71 000,00
- Inuit Circumpolar c (Cad 16.890)	11 041,14
- Kammarkollegiet (SEK 500.000)	53 580,81
- Utenrikesdepartementet, Norge (NOK 550.000)	59 768,62
- UNPD COP21 (USD 150.000)	133 333,33
Boadut oktiibuot/ Inntekter tilsammen	860 505,06

Ruđat Davviriikalaš Ministtarrádis geavahuvvui kulturdoarjagii, hálddahaslaš koordineremii, ja golut ruošša beal sámiid oasálastimii Sámirádi bargguin, nu mo bušeahta mielde lei várrejuvvon.

Sámirádis leamašan oktiibuot sisaboahu 860 505, 06 €. Mañemus golbma jagi leat Sámirádi ruhtajorru (omsetning) lassánan 33%, go jagi 2012 dat lei 618.750 €. Seammás leat maid min golut lassánan seamma mađe, erenoamážit bargiidgoluide ja mátkkiide. Dát čájeha ahte mis leat doaimmat lassánan, sámialbmogii buorrin. Golut ja dárkilis supmit gávdnojit 2015 rehketoalus.

Sámiráđdi bártida likviditehtain, go dávjá juolluduvvon ruhta bohtá mañnit jagis. Dát lea erenoamáš stuorra hástalus unna NGO organisašuvdnii, dego Sámiráđdi, go ii leat ruhta sestojuvvon kontoi maid sáhtta geavahit dákkár dilis.

Sámiráđdi osttii ain jagis 2015 rehketoalubálvalusa báikkálaš rehketoallofitnodagas "Utsjoen tilipalvelut" Anne Forsell bokte Ohcejogas. Sámirádi revisor lei Tarja Sälevä Roavvenjárggas.

6. EARÁ

6.1. OVTTASBARGU EARÁ EAMIÁLBMOGIIGUIN JA EARÁ SÁMI ÁSAHUSAIGUIN

Sámiráđdi čađat ovttasbargá eará eamiálbmogiiguin, ja erenoamáš lágaš ovttasbargu lea organisašuvnnaiguin geat ovddastit árktalaš eamiálbmogiid, nu mo Inuit Circumpolar Council

(ICC), Ruonáeatnama rádddehus, Russian Association of Indigenous Peoples of the North (RAIPON), Arctic Athabaskan Council, Aleut International Council ja Gwich'in Council International. Eará eamiálbmotorganisašuvnnaid gaskkas geaiguin lea lagaš ovttasbargu, sáhtta namuhit Tebtebba Foundation (Filippiinnat), Asian Indigenous Peoples Pact (AIPP) (SouthEast Asia), FAIRA (Austrália) ja Assembly of First Nations (Kánada). Dán jagi leamašan erenoamáš lagaš ovttasbargu ICC:ain, go leat mánggaid oktasaš prošeavttaid čadahan.

Sámiráđdi ovttasbargá ja ráddádallá maid jámma Sámi Parlamentáralaš Ráđiin (SPR). Mis lea maid buorre ovttasbargu World Reindeer Herders' Association:in ja International Centre for Reindeer Husbandry:n.

6.2. GULAHALLAN

Sámiráđdi lea joatkán vuoruhit gulahallama ja diehtujuohkima, sihke siskkáldasat ja olgguldasat, mearriduvvon gulahallanplána mielde. Sámiráđdi lea jagis 2015 almmuhan áibbas ođđa neahttasiiduid, muhto seamma čujuhugas gos ovdal ge www.saamicouncil.net. Neahttasiidu lea vuos gárvvis sámegeallii, ruoššagillii ja engelasgillii, muhto galgá eará gielaide ge jorgaluvvot. Ođđa neahttasiiduin leat maid investeren ođđa čovdosa mii dahká vejolažžan elektronalaččat giedahallat kulturmearreruđaid ohcamuša. Dát dagaha vuordimis kulturmearreruđaid hálddašeami álkibun ja beaktileabbon. Sámiráđdi lea maid viššalit geavahan Facebook siiddu mii lea álkes ja jođanis diehtujuohkinkanála čoahkkimiid ja eará doaimmaid ektui. Dán siiddu bokte olaha moatti čuođi gitta sullii njeallje duháhi. Leat dál 1454 olbmo geat leat liikon Sámiráđi Facebook siiddu. Sámiráđdi lea maid viššalit searvan sámi servodatdigaštallamii ja leat sihke oidnon ja gullon medias. Dán dahkat nu ahte beassat čalmmustahttit iežamet doaimma, ja bidjan dihtii fuomášumi áššiide mat sámi álbmogii leat dehálaččat.

6.3. COP 21

COP 21 čoahkkín lágiduvvui Pariisas 2015 loahpageahčen. Sámiráđdi bijai ollu návccaid sihke čoahkkima čuoovvumii ja dan ráhkkanepmái. Mii oaččuimet ovttas ICC:ain UNDP bokte sierra ruhtadeami dása. Sámiráđis lei ovddasvástádus jođihit prošeavtta, ja Áile Jávo koordinerii barggu. Sámi delegáhtat COP 21 čoahkkimii ledje Jannie Staffansson, Jan Saijets, Per Jonas Partapuoli, Tatiana Egorova, Gunn-Britt Retter ja Áile Jávo. Jannie Staffansson välljejuvvui Arctic Focal Point:an álgoálbmogiid stivrenjoavkkus. Sámiráđdi ja eará ge álgoálbmogat ledje beahttašuvvan Pariisa loahppašiehtadussii, go álgoálbmotvuoigatvuođat eai namuhuvvon. Nágodeimmet doalahit cealkagiid álgoálbmogiid árbevirolaš máhtu birra. Sámiráđđái šaddá dehálaš ovddasgavlui čuoovvot Pariisa mearrádušaid.

6.4. EU

Sámiráđis lea guhkkit áigge leamašan áigumuš lasihit doaimmaid EU ektui. Dát lea šaddan vel ain eanet áigeguovdilin go EU lea lasihan fokusa ártkalaš guovlluide. Sámiráđdi bálkáhii danin Liisa Holmberga čállit čielggadeami mas leat čielga evttohusat maid Sámiráđdi berre bargat. Čielggadeapmi geigejuvvui 2014 čavčča ja evttohuvvui ahte ásahuvvo sámi čállingoddi Brusselis. Dan vuodul mearridii Sámiráđdi ahte áigu geahččalit gávdnat ruhtadeami golmma jagi ovdaprošektii man ulbmilin livčče ásahit bissovaš sámi čállingotti Brusselis.

Sámiráđdi lea jagis 2015 bidjan olu návccaid dasa, ja leat earret eará gulahallan EU Interreg Nord hálldahusain ruhtadeami birra. Seammás lea Sámiráđdi guorahallan vejolašvuođaid oazžut doarjaga EU guovddáš bušeahtas, ja leamašan deaivvadeamit sihke Davvi-Norgga Brussela kantuvrrain ja muhtin EU parlameantta miellahtuiguin. Bargu jotkojuvvu jagis 2016.

Sámiráđđi lea oasálastán golbma iešguđetge gulahallančoahkkimiidda EU ođđa Árkálaš policy birra, Roavvenjárggas, Oslos ja Brusselis. Sámiráđđi maid sáddii EU:ii čálalaš evttohusaid dán ektui.

Sámiráđis leamašan maid EU:n gulahallan go sii leat ođasmahttimin iežaset álgoálbmot policy. Dan olis oasálasttiimet “Informal Brainstorming and Consultation Workshop on the Review for a Strengthened EU Policy on Indigenous Peoples” Brusselis.

6.5. GELBOLAŠVUOĐAHUKSEN

Sámiráđi lea vuoruhan gelbbolašvuođahuksema sámi nuoraid gaskkas riikkaidgaskasaš eamiálbmotáššiin. Sámiráđis lea ovttasbarggu Davvi Álbmogiid Guovddážiin guorahallat maid ja mo Sámiráđđi sáhtta bargat oľahan dihtii dán ulbmila. Bargu vurdo gárvánit 2016 mielde.

Sámiráđđi ovttas ICC:ain oačču Nordregios ruhtadeami sámi ja inuihttanuoraid gelbbolašvuoda bajidanprošektii. Dan ulbmilin lea skuvlet nuoraid Sámis ja Ruonáeatnamis álgoálbmotvuoigatvuođain ja birasáššiin. Vuosttaš gursa lágiduvvui Ruonáeatnamis 2015 čavčča. Nubbi gursa lágiduvvo geassemánus 2016 Anáris.

Sámiráđis ledje maid guokte sámi nuora mielde skuvlejumis man IPS lágidii Kanadas, gos ulbmilin lei oahppat Árkálaš Ráđi doaimmaid ja mo beaktilit ovddidit iežas oainnuid čoahkkimiin.

Sámiráđđi lea muđuid geahččalan vuoruhit nuorra olbmuid ovddasteaddjin iešguđetge čoahkkimiidda, go jáhkkit gelbbolašvuođahuksema doaibmat buoremusat go nuorat aktiivvalaččat servet čoahkkimiidda.

6.6. PSYHKALAŠ DEARVVAŠVUOHTA

Sámiráđđi lea jagis 2015 joatkán psyhkalaš dearvvašvuoda vuoruheami. Mii leat ásahan buori ovttasbarggu SANKS:ain mas ulbmilin lea nannet rájáhis sámi dearvvašvuoda fállaldaga psyhkalaš dearvvašvuoda suorggis. Guovvamánus lágideimmet fárrolagaid stuorát seminára psyhkalaš dearvvašvuoda birra Johkamohkis. Seminára lihkostuvai hui bures, ja olu guovddášolbmot ledje mielde; nuoraid organisašuvnnain, Sámiráđis, SANKS bealis, Sámedikkiin, psyhkalaš dearvvašvuodasuorggi bargit (sihke fágabargit ja jodiheaddjit) ja dutkit. Seminára maŋŋá Ruota eiseválddit juolludedje Sámediggái sierra ruđa guorahallat mo buoridit sámi psyhkalaš dearvvašvuoda fállaldaga.

Sámiráđđi lea maid ovttasbargoguoibmin prošeavttas man SANKS jodiha, gos ulbmilin lea eastadit iešsoardima Sámis. Prošeakta lea ožžon ruhtadeami Nordregios ja Sámedikkis Norggas. Prošeakta joatká jagis 2016.

Lassin lea Sámiráđđi maid vuoruhan čuovvut psyhkalaš dearvvašvuoda áššiid riikkaidgaskasaččat. Ovdamearkka dihtii lea iešsoardin fáddán Bissovaš Foruma čoahkkimis, ja mii oassálasttiimet Árkálaš Ráđi Mental Wellness Symposiumii mii lágiduvvui Kanadas.

6.7. BARENTS OVTTASBARGU

Sámiráđđi lea välljen jagis 2015 erenoamážit vuoruhit Barents ovttasbarggu. Mii leat oasálastán sihke Barents eamiálbmogiid bargojoavkku (WGIP) čoahkkimiidda, gos Sámiráđđi lea áicin. Muhto maiddái Barents eamiálbmotkonferánsii, ministtarčoahkkimii ja muhtin ekspeartajoavkku čoahkkimiidda. Dát leamašan erenoamážit vuoruhuvvon go leamašan hástaleaddji politihkalaš dilli Ruoššas, ja Barents ovttasbarggu bokte leamašan buorre nannet ja

doalahit min oktavuodaid ruošša beal sápmelaččaiguin, ruošša eiseválddiiguin ja eará eamiálbmogiiguin ruošša bealde.